

Jag blir plötsligt litet tagen. Uttryck för känslor och inställningar i några kåserier

---

Anita Malmqvist
Intitutionen för språkstudier
Umeå universitet

Im Rahmen eines Buchprojekts zu schwedischer und deutscher Phraseologie werden Vorkommen und Funktion fester Wortverbindungen in verschiedenen Textsorten untersucht. Im Fokus standen bisher unterschiedliche Varianten von journalistischen Texten, in erster Linie Buchrezensionen und Leitartikel in schwedischen, finnlandschwedischen und deutschen Tageszeitungen. Für den vorliegenden Beitrag wurde das Textkorpus um eine zusätzliche Textsorte erweitert, indem eine Anzahl Glossen unter dem Titel Namn och Nytt in der schwedischen Tageszeitung Dagens Nyheter das Material lieferte. Nach dem Versuch einer Definition von einigen zentralen Termini und einer kurzen Beschreibung der Textsorte Glosse wird eine Auswahl von Belegen vorgestellt sowie diskutiert. Bei den ausgewählten Phraseologismen lassen sich vier verschiedene Funktionen identifizieren. Einige können mehr oder weniger eindeutig als emotionsausdrückende Phraseologismen eingestuft werden, bei anderen ist der Bezug zu Emotionen eher indirekt, indem sie eine positive oder negative Einstellung zu einem Sachverhalt ausdrücken. Andere wiederum dienen der Hervorhebung bestimmter Aspekte einer Aussage. Da davon ausgegangen wird, dass Phraseologismen an sich keine spezifischen Funktionen erfüllen, ist das Beachten des jeweiligen Kontexts unumgänglich.

Nyckelord: fraseologismer, kåserier, känslor, inställningar

1 Inledning

Inom svensk språkvetenskaplig forskning är fraseologi ett område som hittills ägnats ringa uppmärksamhet. De publikationer som finns att tillgå utgörs i första hand av samlingar med ordspråk, ordstäv och liknande. I samband med utgivningen av konstruktionsordboken *Svenskt språkbruk* (2003) publicerades även några lexikografiskt inriktade bidrag. Förutom två doktorsavhandlingar (Sköldberg 2004; Andersson 2009) och några korta artiklar saknas däremot mer teoretiska ansatser och det finns ingen enhetlig terminologi. För den som är förtrogen med tyskspråkig fraseologisk forskning, som under de senaste decennierna har genomgått en närmast explosionsartad utveckling, är det svaga intresset anmärkningsvärt och bristen på sekundärlitteratur på svenska blir särskilt påtaglig när germanistikstuderande ska skriva kontrastiva arbeten. För att råda bot på denna brist och för att försöka väcka intresse för fraseologiska frågeställningar inom svensk lexikologisk forskning deltar jag sedan ett par år i ett arbete med att skriva en svensk introduktion i fraseologi. Framställningen byggs på autentiska

belägg och beskriver fraseologismers användning och funktion i texter (se t.ex. Skog-Södersved & Malmqvist 2009; Skog-Södersved & Malmqvist 2010). För vår introduktion sammanställer vi en egen korpus som i dagsläget består av texter från svenska och finlandssvenska dagstidningar. För kontrastiva tysk-svenska delstudier använder vi oss också av tyskspråkiga journalistiska texter. Undersökningen som presenteras i detta bidrag bygger på en del av denna korpus, nämligen kåserier under rubriken *Namn och Nytt* i *Dagens Nyheter*. Materialet beskrivs närmare i kap. 4. I fokus för artikeln står användningen av fasta ordförbindelser för att ge uttryck åt känslor och inställningar.

2 Några centrala begrepp

I de delstudier som hittills publicerats inom projektet (se ovan) har vi undersökt förekomst och funktion hos framför allt idiom och delidiom i textsorten bokrecensioner i dagstidningar. Kollokationerna har tills vidare lämnats helt utanför. Samma urval gäller även för denna undersökning. En genomgång av relevant litteratur visar att det inte är helt lätt att entydigt definiera vad ett idiom är (se Skog-Södersved & Malmqvist 2007). Här nöjer jag mig med att anföra tre kriterier för att en fast ordförbindelse ska räknas som ett idiom: för det första ska den vara en semantiskt och syntaktiskt stabil enhet, för det andra ska den vara idiomatisk, och för det tredje ska den vara lexikaliserad. Idiomen kan vara hel- eller delidiomatiska. Ett exempel på en helidiomatisk ordförbindelse är *att göra sig en hacka* 'tjäna litet pengar'. I denna fraseologism föreligger inget semantiskt samband mellan *hacka* och *pengar*. Delidiomatisk är däremot exempelvis *att inte vara värd ett ruttet lingon*, där komponenten *vara värd* har bevarat den betydelse den har i icke-fraseologisk användning.

En undergrupp av idiomen är ordparen, eller parformlerna/tvillingformlerna. Det rör sig om fasta kombinationer bestående av två eller ibland tre ord av samma ordklass, t.ex. *liv och död; folk och få; böna och be; tro, hopp och kärlek*. Ofta är de allittererade: *i mångt och mycket; stort som smått*. Denna grupp har varit föremål för visst intresse inom svensk lexikologisk forskning. Bendz (1965) visar i en jämförande studie som omfattar svenska, de stora europeiska språken samt latin och grekiska att bruket av ordpar är särskilt framträdande i de germanska språken. Våra delstudier hittills ger viss

bekräftelse av denna slutsats, åtminstone vad gäller svenskan, eftersom ordparen utgör en påtagligt stor grupp både i recensionerna och i kåserierna ur *DN* (se Tab. 1.). Ordparen har en förstärkande funktion och är emotionellt färgade, då de bidrar till att uttrycka talarens eller skribentens inställning till en företeelse. Särskilt gäller detta undergruppen synonyma ordpar, t.ex. *böna och be*. Dubbleringen utsäger mer än varje ord för sig, eftersom den gemensamma grundbetydelsen hos de båda synonymerna framhävs. (Bendz 1965: 14–15.)

Generellt har fraseologismer inte sällan funktionen att uttrycka emotionella aspekter. De är expressiva och har emotionellt-värderande konnotationer, något som de två mest centrala germanistiska framställningarna, Burger (2007) och Fleischer (1997), båda visar på. Burger framhåller fraseologismernas pragmatiska mervärde och betecknar dem som pragmatiskt särskilt laddade (Burger 2007: 82–84). Fraseologin bör alltså vara ett tacksamt område att undersöka utifrån huvudtemat för detta konferensband.

3 Om kåseriet som textsort

Enligt Fernberg (2004: 269–273) är kåseriet både skönlitterärt och journalistiskt och utgör följaktligen en blandtextsort. Det representerar det personliga och subjektiva i dagspressen, kommenterar ofta aktuella händelser ur skribentens perspektiv eller skildrar vardagliga erfarenheter och upplevelser som de flesta läsare kan identifiera sig med. Det finns ett direkt läsartilltal, en genomgående interaktion med läsaren, som primärt ska underhållas men också uppmanas att ta ställning, reagera och dra egna slutsatser. Texterna är huvudsakligen beskrivande och berättande men har också en appellerande funktion.

Stilen kan karakteriseras som förtrolig. Förtroligheten åstadkoms dels på innehållsplanet genom humor och anknytning till gemensamma erfarenheter ur vardagslivet, dels med språkliga medel som exempelvis värdeord, empatimarkörer och modala ord. Ironi är ett framträdande drag liksom ett utpräglat bildspråk. Tonen är talspråklig. Kåserierna har oftast en intresseväckande rubrik som får läsaren att dra vissa slutsatser om innehållet. Inte sällan förekommer utbrutna citat. Ett typiskt avslutande drag är en sensmoral eller

en oväntad vändning.

4 Beskrivning av materialet

Materialet för denna delstudie är insamlat under tiden 6 april till 22 augusti 2009 och består av 109 kåserier under rubriken *Namn och Nytt* i *Dagens Nyheter*, Sveriges största morgontidning. Sammanlagt rör det sig om ca 34 A4-sidor. Kåserierna är skrivna av en fast grupp skribenter, sex kvinnor och fem män. Deras namn anges efter texten. 50 av de 109 kåserierna har kvinnliga författare, 59 är skrivna av män.

Sammanlagt förekommer 127 fraseologismer, som är ganska ojämnt fördelade över materialet. 43 av de 109 kåserierna saknar helt fraseologismer, i några få är de mer frekventa, men i de flesta förekommer ett eller två belägg. Med utgångspunkt från vad som nämnts ovan dels om fraseologismernas expressiva karaktär och emotionellt-värderande konnotationer, dels om vad som kännetecknar kåseristil, nämligen det förtroliga tilltalet med värdeord och empatimarkörer, skulle fraseologismer kunna förväntas vara särskilt frekventa i kåserier. En jämförelse med de undersökningar av recensioner från DN som vi har gjort (Skog-Södersved & Malmqvist 2010) visar att fraseologismerna är mer frekvent förekommande i kåserierna, 3,7 per sida i genomsnitt jämfört med 2,6 per sida (se Tab. 1.). Med tanke på den begränsade omfattningen av det undersökta materialet är det dock inte möjligt att göra generella uttalanden om frekvensen av fraseologismer i olika textsorter.

Tab. 1. Några jämförelser mellan de undersökta kåserierna och recensionerna¹

	Antal kåserier/ recensioner	Antal sidor	Antal kås./rec. utan fras.	Antal fra- seologismer	Antal fras. /sida (ge- nom-snitt)	Andel ordpar
<i>Namn och Nytt</i>	109	≈ 34	43	127	3,7	≈ 20 %
Recen- sioner	40	≈ 52	3	137	2,6	≈ 23 %

¹ Källa till uppgifterna om bokrecensionerna: Skog-Södersved & Malmqvist (2010).

5 Språkliga uttryck för känslor och inställningar

Enligt Fiehler (2008) innebär all kommunikation ett utbyte av information men samtidigt också ett förmedlande av värderingar och av inställningar till det aktuella samtalsämnet. Som specifika beståndsdelar av kognitionen har emotioner/känslor inverkan på hur vi upplever, registrerar och bearbetar sinnesintryck. Primärt har de funktionen att värdera och ta ställning. Fiehler delar in emotionerna i dels prototypiska, t.ex. ilska, äckel, glädje, dels sådana som han betecknar mer som upplevelseformer (*Erlebensformen*), där han nämner irritation, osäkerhet, nyfikenhet, trötthet och hunger (Fiehler 2008: 758–760). Irritation, osäkerhet, nyfikenhet är grundade i kognitiva processer och skulle, menar jag, närmast kunna betecknas som inställningar. Vid trötthet och hunger handlar det om fysiska tillstånd. Eftersom språket är den främsta kommunikationsformen spelar språkliga enheter och icke-verbalt språk en central roll för att uttrycka emotionellt grundade värderingar och inställningar och språket blir samtidigt en spegel, dels av individers inställningar och känslor i ett givet sammanhang, dels av en språkgemenskaps kollektiva värderingssystem.

Även Schwarz-Friesel (2007) ser emotioner som delaspekter av kognitionen och betecknar deras nära koppling till språket som en symbiotisk relation. Eftersom detta synsätt är ett resultat av vad hon benämner en ”emotionale Wende” som har kunnat skönjas först under de senaste åren, är språkliga representationsformer av känslor ett ännu ungt och outvecklat område inom språkvetenskapen (2007: 1–3). I sin grundläggande teoretiska och empiriskt underbyggda framställning skiljer Schwarz-Friesel i motsats till Fiehler (2008) mellan emotioner och känslor. *Emotion* definieras som en komplex, flerdimensionell kunskaps- och värderingskategori, medan *känsla* (*Gefühl*) som kognitiv kategori ses som en medvetet upplevd emotion (Schwarz-Friesel 2007: 56). Olika försök att klassificera emotioner i prototypiska eller basemotioner resp. mer perifera representanter för kategorin refereras och diskuteras, varvid svårigheterna att göra entydiga avgränsningar tydligt kommer till uttryck (Schwarz-Friesel 2007: 62–68). I detta bidrag använder jag i likhet med Fiehler *emotion* och *känsla* som synonymer.

På den språkliga nivån skiljer Schwarz-Friesel mellan två kategorier. Ord som betecknar emotioner (*emotionsbezeichnende Wörter*) utgörs av lexem med vilka vi explicit refererar till enstaka emotioner och som tillsammans utgör ett språks ”Gefühls- oder Emotionswortschatz”. Ord som uttrycker emotioner (*emotionsausdrückende Wörter*) däremot refererar inte direkt till emotioner utan förmedlar emotionella intryck och inställningar via sin semantiska information. I fokus står den expressiva funktionen. Följaktligen skulle de senare semiotiskt klassas som symptom snarare än symboler (Schwarz-Friesel 2007: 144–154.) Exempel på den första kategorin är *jag älskar...; jag känner mig trygg*, medan den andra skulle kunna exemplifieras med *jag är hemma på detta*. ’jag känner mig trygg, litar på min kompetens’ eller *jag får kalla kårar* ’jag ryser av rädsla eller obehag’.

Jag kommer i det följande att uppehålla mig vid den senare gruppen, dvs. lexem som uttrycker emotioner, eftersom den första inte faller under kategorin idiom. Från att ha behandlat fraseologismernas förekomst generellt i det undersökta materialet (se Tab. 1.), ska jag nu gå över till att ge exempel på fraseologismer som uttrycker känslor eller inställningar och visa på olika slags emotiva komponenter hos de valda beläggen.

Fraseologismer som uttrycker känslor

Vid analysen av materialet har jag utgått från Fiehlers indelning (se ovan) och kommer först att diskutera några belägg som jag menar uttrycker prototypiska känslor. Exempel (1–4) är en grupp somatismer, dvs. fraseologismer där en beteckning på en kroppsdel utgör en av komponenterna.

- (1) *Till slut hade bilskolan inte hjärta att pumpa henne på mera pengar utan avkrävde henne ett löfte att aldrig köra bil i framtiden. (8.5.09)*
- (2) *När hon säger hejhej när jag ringer, som om det inte fanns ett enda moln i sikte, då **drar jag öronen åt mig** för Linda är en vresig jävel, brysk och småsur. (13.5.09)*
- (3) *Nu **har jag ett ont öga till** alla som går över till 010-nummer. (22.6.09)*
- (4) *Det håller inte att (kanske litet sorgset) konstatera att man **har tummen mitt i handen**. (24.5.09)*

Idiom som betecknar känslor är ofta metaforiseringar av kroppsliga förmimmelser och funktioner. Belägg (1–4) är exempel på detta. Hos somatismer är det nära sambandet mellan emotioner och kroppsliga funktioner å ena sidan och mellan kroppsliga funktioner och förmimmelser och språkliga uttryck särskilt tydligt. Ett påfallande stort antal

fraseologismer innehåller benämningar på kroppsdelar som obligatoriska komponenter (se t.ex. Palm 1997: 38–39), vilket tydligt speglar den nära interaktionen mellan kroppen och kognitionen. När det gäller fraseologiska uttryck för känslor är hjärtat som tänkt säte för emotionerna en särskilt frekvent komponent, vilket illustreras av det första belägget ovan. *Att inte ha hjärta att göra något* betyder 'att inte kunna göra något av känslomässiga skäl'. I detta exempel uttrycker det en så stark medkänsla med en kunds ekonomiska situation att vinstmässiga skäl får träda åt sidan. Exempel (2) *dra öronen åt sig* betyder 'ana oråd' och är således uttryck för rädsla eller misstänksamhet och (3), som är en modifikation av *ha ett gott öga till* 'ha en vänlig inställning till' kanske kan sägas uttrycka avsky eller i varje fall starkt ogillande. (4) *ha tummen mitt i handen* är ett expressivt sätt att uttrycka sina tillkortakommanden på det praktiska området.

Belägg (5–7) nedan är i vidare mening uttryck för sorg, glädje och stolthet, vilka väl också bör räknas till de prototypiska känslorna.

- (5) *Jag blir plötsligt litet tagen.* (3.5.09)
- (6) *Ett citat till, för den som ännu inte fallit pladask.* (18.5.09)
- (7) *Nu är det där med att fylla hundra inte nåt att yvas över.* (22.8.09)

Att *bli tagen* innebär att bli djupt berörd, ledsen, rörd, nästan så att man börjar gråta och att *falla pladask* är ett uttryck för att bli helt betagen, glatt överraskad, nästan överväldigad. *Yvas över något* används huvudsakligen, som i exempel (7), som attribut till ett negerat pronomen eller i frågor (*Är det något att yvas över?*) och uttrycker ett ifrågasättande av en persons stolthet över något. Fraseologismen innehåller en unik komponent och är negativt konnoterad.

Fraseologismer som uttrycker inställningar

Ett ganska stort antal av beläggen ur min korpus utgör uttryck för inställningar till ett fenomen eller en handling. De innehåller emotionella komponenter som bidrar till att förtydliga och förstärka skribentens attityd. Flertalet av dessa, (8–13), uttrycker en negativ värdering.

- (8) *De nya medierna gick på pumpen.* (24.7.09)
- (9) *Missar jag den hamnar jag åt fanders.* (4.8.09)
- (10) *Där tror jag de är ute och cyklar.* (4.5.09)

Jag blir plötsligt litet tagen. Uttryck för känslor och inställningar i några kåserier

- (11) ...en knubbigt oformlig plåtkiosk som ändå inte **håller måttet** för vår tids miljökrav. (12.6.09)
- (12) *Hyresmarknaden i Stockholm är hela havet stormar.* (15.7.09)
- (13) *På Swedish Match svänger man sig med engelska också. Man har code of conduct och whistleblower function och annat som ett företag med socialt ansvar har i dessa dagar.* (6.4.09)

Det expressiva och vardagliga uttrycket *att gå på pumpen* (8) 'stöta på oöverstigliga svårigheter in sin verksamhet, misslyckas' (SAOB) används i den här aktuella kontexten för att i en lätt skämtsam ton beskriva kåsörens inställning till datorers, mobiltelefoners och andra nya mediers otillräcklighet, när det gäller att komma till rätta med ett praktiskt problem, som med lätthet hade kunnat lösas av "gammelmedierna", dvs. dagstidningar. I exempel (9) är kontexten att det kommer att gå riktigt illa om man missar en avfart på motorvägen. Fraseologismen är alltså ett expressivt sätt att uttrycka sin inställning till de villkor som gäller för motorvägskörning. Komponenten *fanders* är en eufemistisk ombildning av *fan*, som används i svordomar synonymt med *djävlar* men är något mer eufemistiskt (SAOB). När kåsören i (10) använder *de är ute och cyklar* signalerar hon sin uppfattning att beslutsfattare i det givna fallet har gjort ett misstag, har helt fel eller pratar strunt.

Fraseologismer i sig är inte värderande men kan genom sin expressivitet få en värderande funktion beroende på kontext. (11) är ett exempel på detta. Tillsammans med de negativt konnoterade orden *oformlig* och *plåtkiosk* bidrar fraseologismen (*inte hålla måttet*) till att uttrycka en värdering. *Hela havet stormar* (12) är ett lekfullt och skämtsamt sätt att ge ord åt en ganska stark kritik av de förhållanden som råder på hyresmarknaden i Stockholm. Ursprungsdomänen är leken, där deltagarna till musik går runt ett antal stolar, en mindre än antalet deltagare. När musiken slutar gäller det att hitta en stol och sätta sig på den. Den som inte lyckas med detta får inte vara med längre. *Att svänga sig med* (14) betyder 'att stoltsera med' eller 'skryta över' och innehåller följaktligen ett värderande element, i den aktuella kontexten en kritik av det överdrivna användandet av engelska i företagsvärlden.

Två av de fraseologismer som uttrycker inställningar är positivt konnoterade. *Inte så pjåkigt* (14) med den unika komponenten *pjåkigt* är ett litotetiskt sätt att säga att något faktiskt är ganska bra eller t.o.m. mycket bra. Kontexten är en kommentar till en positiv

beskrivning av Sverige i en engelsk tabloidtidning. (15) *På pricken* kan ha sitt ursprung i pilkastning, där ett perfekt kast träffar pricken i tavlans mitt. En annan möjlighet är att det rör sig om en modifikation av *pricken över i 'ngt som fulländar'*. Skribenten kommenterar här beskrivningen av hur ormbunken spricker ut i Evert Taubes visa "Vals på Ängön": *Ormbunken rister sin ringlande topp ...*

(14) *Inte så pjåkigt.* (30.4.09)

(15) *Det är på pricken.* (18.5.09)

Undergruppen ordpar

En undergrupp fraseologismer är ordparen, som beskrivits närmare ovan (kap. 2). Som framhävts av Bendz (1965) har dessa en förstärkande funktion. Däri finns, menar jag, ett värderande, emotivt element, då textproducenten genom att särskilt betona något vill uttrycka sin inställning, positiv eller negativ, till fenomenet i fråga. Detta skulle, som nämnts, särskilt gälla synonymparen, där betydelsen hos de båda komponenterna är identisk eller nästan identisk. (16), (17), (18) och (19) är exempel på sådana synonympar. De tre första är allittererade, vilket bidrar till deras expressivitet. (16) *var glipa och glänta* är inget lexikaliserat ordpar utan en kreativ nybildning som på ett pregnant sätt uttrycker skribentens attityd till vad man inom modern stadsplanering kallar förtätning, dvs. att grönområden och andra obebyggda ytor utnyttjas för nybyggnation. Exemplet visar att bildningen av ordpar är ett produktivt sätt att utöka ordförrådet. *Mott och mal* (17) har sitt ursprung i *Bibeln*, Matteus-evangeliet, 6:19: "Samlen eder icke skatter på jorden, där mott och mal förstöra, och där tjuvar bryta sig in och stjäla". I det aktuella kåseriet försöker författaren komma tillrätta med sitt dåliga samvete över att inte hinna med eller mäka sköta sitt sommarhus tillräckligt väl. *Rätt och rimlig* (18) är hämtat ur en text som är en ganska skarp vidräkning med kungahuset som institution och i (19) används det synonyma ordparet *själ och hjärta* för att ironisera över den amerikanske presidentens retoriska förmåga.

(16) *Man bygger igen var **glipa och glänta** med kontor och gallerior.* (10.5.09)

(17) *Ting bryts sönder och dör hela tiden, **mott och mal** knaprar på var människans [sic!] ägodel och röta destruerar allt.* (24.5.09)

(18) *Men jag misstänker att det finns många människor som på allvar gillar en rangordning där en kung av guds nåde är **rätt och rimlig**, en figur att ära samtidigt som man fruktar Gud.* (31.5.09)

(19) *Två av de klärvoajanta beundrar USA:s president Barack Obama. "Han jobbar mycket med **själ och hjärta**".* (17.8.09)

Även de båda andra huvudgrupperna av ordpar (se fn. 2) har en förstärkande funktion och innehåller följaktligen en emotiv komponent. (20) och (21) är exempel på antitetiska ordpar, där den förstärkande effekten åstadkoms genom att två begrepp sätts i motsats till varandra. *Högt och lågt* (20) uttrycker i den aktuella kontexten att ett litterärt alster är av ojämn kvalitet, medan *till höger och vänster* (21) som augmentativ bildning framhäver författarens kritik av sina jämnårigas sexuella vanor men ger samtidigt uttryck för en viss avund.

(20) *Innehållet är en blandning av högt och lågt.* (17.8.09)

(21) *Medan mina manliga polare skjuter skarpt till höger och vänster och de kvinnliga klämmer ur sig knoddar på löpande band fortsätter jag att leva min barnlösa tillvaro.* (13.6.09)

De sista belägg som kommer att behandlas här, (22), (23) och (24), är exempel på vad Bendz benämmer enumerativa ordpar eller paronymier (Bendz 1965: 8–10). De utgörs av två eller flera led av uppräkningsordpar. (22) är hämtat ur samma kåseri som (18) och ger på ett pregnant sätt uttryck för kåsörens negativa inställning till kungahusets privilegier. (23) är en resignerad kommentar till att vissa egenskaper är mer värderade än andra i samhället och i (24) uttrycker skribenten genom den augmentativa bildningen sin negativa inställning till de höga skilsmässotalen.

(22) Och så viftar man med sina små pappersflaggor för att hylla människor som aldrig gjort ett skapandes grand för att förtjäna **makten och härligheten**. (31.5.09)

(23) *Det är egentligen inte så mycket att säga om det; det är skillnad på folk och folk.* (24.5.09)

(24) *...men båten var fylld av turister från den svenska landsbygden där man inte skilde sig i parti och minut.* (10.7.09)

6 Slutord

I det analyserade materialet, som består av 109 kåserier under rubriken *Namn och Nytt i Dagens Nyheter*, har 24 fraseologismer som uttrycker känslor och inställningar identifierats och kommenterats. Då fraseologismer i sig inte antas fylla specifika funktioner har även den aktuella kontexten beaktats. Jag har i mitt bidrag visat på fraseologismernas pragmatiska värde när det gäller att uttrycka känslor och inställningar. Fraseologismer är expressiva, kreativa och innovativa, de är pregnanta och kan på så sätt även användas i ett pedagogiskt syfte. De bidrar till att uttrycka och förtydliga kän-

lor och mer eller mindre emotivt laddade inställningar. Fraseologismernas förekomst och funktion i olika textsorter har i svenskan hittills endast undersökts i begränsad omfattning. Den planerade introduktionen i fraseologi, där kåserierna utgör en del av korpusen, kommer därför att bli ett viktigt bidrag till svensk språkvetenskap men även till den internationella forskningen inom detta fält.

Litteratur

- Andersson, Daniel (2009). *Fega pojkar pussar aldrig vackra flickor. Könrelaterade ordspråk i nordnorrländsk agrarmiljö belysta ur språkligt och kulturellt perspektiv*. Diss., Umeå: Nordsvenska 17.
- Bendz, Gerhard (1965). *Ordpar*. Stockholm: P. A. Norstedt & Söners Förlag.
- Bibeln eller den heliga skrift*. Översättningen gillad och stadfäst av konungen år 1917. Stockholm: Svenska kyrkans diakonistyrelsens förlag.
- Burger, Harald (2007). *Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. 3., neu bearb. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Fernberg, Magnus (2004). *Kåseristil*. Diss., Göteborg: Institutionen för svenska språket.
- Fiehler, Reinhard (2008). Emotionale Kommunikation. I: *Rhetorik und Stilistik. Ein internationales Handbuch historischer und systematischer Forschung*, 757–772. Red. Ulla Fix, Andreas Gardt & Joachim Knappe. 1. Halbband. Berlin und New York: de Gruyter.
- Fleischer, Wolfgang (1997). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. 2., durchg. u. erg. Aufl. Tübingen: Niemeyer.
- Palm, Christine (1997). *Phraseologie. Eine Einführung*. 2. Aufl. Tübingen: Narr.
- SAOB = *Ordbok över svenska språket* (1898–). Utgiven av Svenska Akademien. Lund: A.-B. PH. Lindstedts univ.-bokhandel.
- Schwarz-Friesel, Monika (2007). *Sprache und Emotion*. Tübingen und Basel: Francke.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2007). Vad är ett idiom? Om definitioner, terminologi och typologi. I: *Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet. VAKKI-symposium XXVII*, 317–327. Red. Nina Niemelä & Esa Lehtinen. Vasa 9.–10.2.2007.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2009). *Ändå faller jag inte i farstun för just den här boken*. Om att påverka läsaren av bokrecensioner med hjälp av fraseologismer. I: *VAKKI-symposium XXIX. Språk och makt*, 375–386. Red. Mona Enell-Nilsson & Niina Nissilä. Vasa 13.–14.2.2009.
- Skog-Södersved, Mariann & Anita Malmqvist (2010). *Bei seinem biographischen Leisten bleiben*. Zu Phraseologismen in schwedischen und deutschen Buchbesprechungen. I: *EUROPHRAS 2008. Beiträge zur internationalen Phraseologiekonferenz vom 13.–16.8. 2008 in Helsinki*, 355–364. Red. Jarmo Korhonen, Wolfgang Mieder, Elisabeth Piirainen & Rosa Piñel. Tillgänglig: <http://www.helsinki.fi/deutsch/europhras/ep2008.pdf>.
- Sköldberg, Emma (2004). *Korten på bordet. Innehålls- och uttrycksmässig variation hos svenska idiom*. Göteborg (Mejerbergs arkiv för svensk ordforskning; 31).
- Svenskt språkbruk* (2003). *Ordbok över konstruktioner och fraser*. Utg. av Svenska språknämnden. Stockholm.